
CLASSIS SECUNDA
V E N E N O R U M
STUPEFACIENTIUM.

BELLADONNA *Offic.* ATROPA *Botanicorum.* *Classis Pauci-Stam.* *Germ.* Dollkraut.
Italis Bella donna. *Gallis* Morelle Marine.
Anglis Dwale.

ATROPA *caule herbaceo, foliis ovatis, integris,*
 solanum furiosum maniacum etiam dictum est.
 Radicis minor dosis species vanas, duplicata mentis
 alienationes, quadruplicata mortem adfert, **DIOSCORIDES.** A folii recentis particula oculo apposita, pu-
 pillæ relaxatio, **RAIUS,** cæcitas, **WEPFER.** Baccæ
 vero primum maniacæ, dein lethales, & quidem præ-
 ter experimenta **MATHIOLI,** **LOBELII,** adolescen-
 tulum unum mortuum ex esu duarum, triumve bacca-
 rum **BODÆUS** a **STAPEL** habet; chirurgus medi-
 co, ne comederet monenti, illudens, a tribus, qua-
 tuorve baccis comestis interiit. **L. B. VAN SWIETEN.**
 Lethalis baccharum alter effectus **SCHUSTERO** *Actis*
Phys. Med. Acad. N. C. Vol. VI. descriptus est. Sa-
 lus in vomitu, & aceto. Et hæc quidem huius plantæ
 infamia est.

Verum etiam in laudem illius nonnulla dici pos-
 sunt: opposita est dirissimo cancro, & in eo malo spe-

D 4 cifi-

cifica dicta, ALBERTI, quanquam non semper aut innoxio aut felici eventu, HEISTERUS, HALLE-
RUS; Et licet in lectione inaugurali ephemeridem
perfanati carcinomatis ope Belladonnæ sistat LAMBER-
GEN, id non obvenit sine terrificis symptomatibus, ut
dein non amplius remedio infisteret. Ultimo proba-
vit novis experimentis eius vim GATAKER, & pe-
culiari adversus cancrum virtute valere negavit, *Obser-
vations on the internal use of the solanum or Nicht-Sha-
de 1757.*

Est tamen ubi etiam nuperrimis in experimentis
bene cessit, VANDENBLOEK *Journal de Medecine,
Chirurgie &c.* T. XIV. 1761. & eo in casu utilis de-
prehenderetur, ubi cicuta vis nulla esset, ut demum
iudiciose concludat *Cl. Vir.* nullum specificum univer-
saliter tale esse: cicutam ubi in cancro putredo, gan-
græna adesset, belladonnæ præferendam: belladonnam
contra, ubi acrimonia corrodens adesset, etiam fun-
gosa caro excreveret, cicuta anteponebam: Bella-
donnam subiectis sensilibus, delicatulis, hysteris, hy-
pochondriacis sanguineis, biliosis, terrificis inducere
symptomata, vertiginem, caliginem, aliarum evacua-
tionum suppressionem, his vero pituitosos, melancho-
licos immunes esse, omnes oris faucium siccitate tor-
queri. Dosis grani unius, duorum: infunditur hæc
in vasculo theato aqua pleno; primis diebus ieiuno sto-
macho vasculum tantum unum sumitur, dein si e re
videatur duo, tria. Maiori etiam pondere datum me-
dicamentum hocce fuit. Mortali cancrosa a D. COL-
LIGNON ad drachmam de die in infuso *Journal. c.*
T. XIV. observat. I. *Cl. MARTEAU* vero ita præ-
paratum exhibuit:

R. Bel-

R. Belladonnæ uncias quatuor, menthæ crispæ uncias duas, croci orientalis drachmas duas, minutissime concisa inde in matratium capacissimum, superaffunde spiritus vini libras duas, & spiritus volatilis cornu cervi sine calce elicit unciam semissem, rite obturato pellicula ovina aut vitulina matratio, eandem pelliculam acu perfora, digere per quatuor dies balneo mariæ viginti quatuor gradibus ad thermometrum REAUMURII calido, cola, fortiter exprime, expressum liquorem pondera, quantumque e duabus libris desiderabitur, tantundem spiritus vini expressis herbis superaffunde, cola denuo, fortiter exprime, utramque colaturam misce, gossypio filtra, vase rite cooperto. Tinctura datur in infuso theiformi botris mexicanæ, vel alterius plantæ cordialis ad guttas octo, quæ grano uni æquivalent, sic sensim dosis augetur: ad grana undecim de die subministrata est ab authore, igitur data ad guttas octuaginta octo absque incommodo.

Cæterum iam olim baccarum succum in syrupum coctum GESNERUS dysentericis exhibuit, & infusum vinosum *Ephem. N. C.* Nonnulli infusis in spiritu frumenti baccis asthmata curant. Innocuas in cuniculi ventriculum intrusas baccas, & in venas iniectam succum, aqua dilutum, non infamem *Clariss. MANETTI Horto Florentino* testatur, vidit etiam in imum ventrem infusum succum infontem esse nec ullo inflammationis aut doloris signo perturbari, aut canes aut gallos aut pullos aut aviculas, dum horum oculi pluma succo madida tangerentur *ROSSI l. c.*

CASSAVA Amara, vel MANDIHOCA *Offic.*
Botanicorum IATROPHA.

Radicis esculentæ succus venenatus experimentis
 HERBERT, qui dissertationem inauguralem de ea
 scripsit; planta nostris terris ignota, ut & venenum.

CICUTA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
 Umbelliferarum. *German.* Schirling. *Gallis*
 Cigue. *Anglis* Hemlock, or Common Hem-
 lock.

CICUTA *maculata*, caule *maculato*, *seminibus*
subovatis striatis. Huius plantæ confusæ admodum
 apud observatores descriptiones, scrupulum non exi-
 guum ratione effectuum observatorum iniiciunt: iam
 enim hi medicamentum criminari, illi non adeo suspi-
 cere, alii omni scelere absolvere, ut ultimo plerasque
 de cicuta historias incertæ plantæ esse post TREWIUM
 pronunciarit HALLERUS. Sed ea dicamus, quæ pro-
 pria causæ sunt.

An omnibus in officinis adhibitæ cicutæ eadem? an
 officinales omnes venenatæ? quod non examinatum,
 licet causam diiudicare potuisset exploratum. Cicutæ
 in omnibus officinis adhibitæ eadem non sunt. In
 Anglia cicuta *major* in usu est, DALE, eadem in Ger-
 mania habetur. *Cl. VOGEL Mater. Med. aquaticam*
GESNERI officinalem facit, an non ex LINNEO
 scripsit? dum cicutam *maculatam* (quam ex LINNEO
 conium vocat) non cicutam *aquaticam* GESNERI, in-
 ter plantas officinales Germaniæ recenset BLAKWELL.
 T. 451, & nunc *aquaticam* GESNERI Gottingæ offi-
 cinalem non esse mihi relatum est; sed etiam cicuta
maior

maior seu *maculata* adhibetur in Gallis, GEOFFROY, & in Austria: *cicuta* vero *aquatica* GESNERI seu *virgata* LINNÆI, *umbellis folio oppositis*, *petiolis marginatis*, in Sueciæ officinas recepta est, LINNÆUS. Adhæc *cicuta* minor petroselinò similis C. B. ut & *cicutaria aquatica* quorundam I. B. effectuum *cicutæ* multam partem tulere; prior tamen *Ethusa cynapium* est Botanicorum, & alterius generis planta, posterior *Phellandrium aquaticum* ab his duabus distinctum, & hodie etiam in nostris officinis ex *Chærophylo temulo* Botanicorum, quod caulem maculatam, ut *cicuta maior*, habeat, extractum parari & pro extracto *cicutæ* veræ divendi, certus novi, ut vel inde uni eidemque plantæ diversarum effectus adscriptos fuisse pateat.

Neque tamen id vel adeo mirabile videri potest, cum etiam hodie *Materiæ medicæ* scriptores *cicutam maculatam* cum *aquatica* GESNERI confundant. Quæ res vel ideo maxime notari meretur, quod sic graviter in salutem proximi, si unam alteri substituerent, peccare & medicus, & Pharmacopœus possent, quod VOGEL capere non vult, ne proprium errorem videat, sed etiam id illi per me licet.

Quod secundum spectat, venenatas omnes non esse, non solum mites, sed etiam salutare de *cicutis* historiæ confirmant. Scrupulum unum, etiam drachmam semis radicis *cicutæ* in pulvere, vel infusum drachma una etiam duabus factum, olim ad scirrhus viscerum RENEALMUS propinavit: Drachmæ unius assumptæ dosi in iisdem morbis curationem absolvi vidit ETMULLERUS. Repetito experimento certus unciam mediam dedit PETIVERIUS, & HENLEY integras quatuor uncias devoravit absque noxa *Transact.*
Phi.

Philosoph. sunt adhuc alia huius rei exempla, ut a crimine cicutam maiorem vere abfolveret *Cl. MILLER* in *Botanico officinali anglico*, London 1722.

An radix solum venenata? confirmat casus *HEE* in *Act. Physico Med. Acad. N. C. Vol. X.* Etiam proprio experimento *Clariff. STOERCK*. Sed an etiam vernali tempore magis anceps pharimacum? dubitari posset. An inde excitati, cicutæ vim adversus elephantiasim *RATHLAUW*, adversus scirrhos & caneros *STOERCK* noster, novissime probarunt? Equidem posterioris fide dignissimæ observationes, & factæ curæ aliis hodie abunde regionibus confirmatæ, aureis libellis de virtute cicutæ exstant, quibus neminem carere posse putem. Summatim vero utilem esse cicutam vulgarem induratis malis, scirrhis, scrophulosis, quæ vel resolvit, vel ad benignam suppurationem redigit, cancro limites ponere, etiam acre canerosum emendare, & ichorem in bonum pus convertere, etiam sanare fistulas, & sinus, ut & alia ulcera claudere, consolidare; cataractas incipientes solvere, earum progressus impedire, matratia sicca planta farcta aquæ, vel lacti incocta, pessimæ gangrænæ progressum inhibere, corruptum etiam a sano separare, similia fomenta dolores podagricos non solum, sed & podagricos topicos dispellere, rheumatismum, arthritidem curare, observavit.

Præscriptionis pilularum hic modus. *R.* Herba recentis cicutæ quantum vis, exprimatur succus, isque recens lentissimo igne in vase terreo sæpius agitando, ne amburatur, coquatur ad spissi extracti consistentiam, hoc extractum s. q. pulveris foliorum cicutæ in massam pilularem subigatur, ut fiant pilulæ granorum duo-

duorum. A minimâ dosi incipiendum ex prudentia sua-
det *Clariff. Vir*; mane, & vespere pilulam unam, sensim
ascendendo, observato effectu, etiam ad drachmam
unam, vel unam semis de die dedit. Hodie ad un-
ciam semis multi vorant: superbibitur infusum thee,
vel aliud medicatum: potest etiam pulvis radicis cicu-
tæ, s. q. mucilaginis gummi tragaganthæ in pilulas re-
digi, sed efficacius priori medicamentum, cautius dan-
dum pronunciavit. Adhæc grana duodecim, viginti,
extracti, aquæ stillatitiæ unc. sex, duodecim, diluta,
forma mixturæ propinari possunt, ipsa etiam cicuta
infusio meraca in sinus, fistulas, injici.

Reliquum est, ut in laudem tanti inventi, quale
Vienna nullum novit, candidissimo Amico id dicamus,
quod olim BOYLE. „I. Esleem the discovering and
„divulging useful things in physick, and the recom-
„mending good remedies, among the most extensive
„acts of charity, whereby a man becomes really mo-
„re serviceable to the World, than by building an
„hospital.“ Quodsi & Tua hæc, erga proximum
charitas livido petatur dente, an non noscis id HE-
SIODI:

Καὶ κεραιμὲν κεραιμὴ ποτίει, καὶ ἀειδὸς ἀειδῶ,
καὶ πτωχὸς πτωχῶ.

CICUTA Aquatica GESNERI. CICUTA
L. SIUM HAL. Classis Naturalis Umbel-
liferarum.

CICUTA hæc virofa umbellis folio oppositis, pe-
tiolis marginatis, obtusis LINNEO, pinnis laciniatis,
pinnulis trifidis, nervo non folioso, HALLERO distin-
guen-

guenda, unanimibus fere omnium experimentis infamis, integro WEPFERO descripta libro est. Non est cenanthe cicutæ facie, succo viroso, crocante, ut ex MEADIO forte QUINCY, cui vires nostræ adscribit. Neque etiam observationes *Acad. Reg. Paris.* a D. IAUGON de funesta ex esu cicutaræ trium militum morte, de nostra hac planta esse videntur; essetne de cenanthe *fistulosa?* quæ foliis caulinis fistulosis, teretibus cognoscitur. A cicuta aquatica GESNERI pecudum luem TORNOÆ LINNÆUS vidit: Et ex succo e foliis, & floribus expresso, in cuniculo ad semiunciam, & cane ad unciam dato, nullum effectum SPROEGEL. *Exper.* VIII. IX. E radice vero succo vomitus, & tremores, non mortem, *Exper.* X. & e pulvere radice salivæ viscidæ effluuium sequenti die in eodem cane. IDEM *Exper.* XI.

CICUTARIA Palustris Tenuifolia B. PHELLANDRIUM *Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Anglis* Cow-weed or Wild Cicely.

PHELLANDRIUM *foliis ad angulos ramosis definitum*, multum habitu, non infamia cicutis affine, medicatum plurimis habetur, scirrhis, cancris, etiam gangræne utile, BOERHAAVE, morbis malignis etiam KRAMMERO Patri opponitur. Seminum interne exhibendorum in abscessibus, ulceribus, dosim drachmam unam facit HEISTERI Filius *Acad. N. C. Vol. V.* quæ in initio nimia est. Quod phellandrium equis lethale & paraplegiam causet, LINNÆI est *in itin. West. 46.* testimonium; id bobus exquisitum pabulum *Ibidem* cehsetur. Tamen etiam huius extractum pro extracto cicutæ nostrarum officinarum datum, hominibus

bus nec obfuit, nec profuit, *the London cronicle for Juin 1761.*

CICUTARIA Pannonica CLUSII vide T. I.

P. 34.

DATURA *Offic.* STRAMONIUM *Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Stechapfel. *Gallis* Datura, pomme epineuse. *Anglis* Thornapple.

STRAMONIUM *fructu erecto, calyce pentagono* cognitum, sua officinis semina, ob vim caput tentantem infamia, largitur. Minima horum dosis inebriat, aliquantulum mediocris memoriam tollit, & insaniam inducit, maior convulsionem, sudorem frigidum, mortem infert. Funesto errore saepe pro nigella divenditur, BRESLAVIENSES, & ita datum ad drachmam unam pharmacon feminam occidisse, ex HALLERO SPROEGEL excitat. Poma in lacte cocta etiam vertiginem, aphoniam, cum sensuum abolitione, delirio feroci, & aliis pessimis symptomatibus inducere, *Essays and observations before a society of Edinburgh* Vol. II. Unciam semis seminum fere absque noxa devoravit canis, SPROEGEL *exp.* XIII; ne ideo minus suspecta semina sunt. Veneno medicina acetum.

DORONICUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Gemsenwurtz. *Gallis* Doronic. *Anglis* Leopard's bane.

DORONICUM *foliis cordatis, obtusis, radicalibus petiolatis, caulinis amplexicaulibus, hodie vix in usu*

usu est, licet adhuc in Anglia frequenter ad ciendos menses in cerevisia, aut vino propinetur, BLAIP, etiam in nostris Alpibus colicæ adhibeatur. Vanissimum illum rumorem, GESNERUM hac planta ereptum, mascule refutavit HALLERUS. Sed quod suspectum tamen LINNEUS dixerit, repetenda experimenta sunt.

DULCAMARA *Off. SOLANUM Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Steigender Nacht-Schatten. *Gallis* Douce amere. *Anglis* Bitter-Sweet.

SOLANUM *foliis aliis trifidis, aliis simplicibus,* lignosum, scandens, reliquis solanis mitius, magis saponaceum mundificans, diureticum. Innocuum medicamentum pronuntiavit HALLERUS, quod multum deprædicavit in phtisi, ubi nondum adesset humorum colliquatio, BOERHAAVE, etiam in contusione IDEM, & in lue venerea & ictero LINNEUS, qui & stiptum dulcamaræ dosim facit unciaë unius, duarum. Adhæc in arthritide BUCHWALD laudavit, & decoctum ex herba paratum in arthritide vaga multum præstare, constantem experientiam esse, HAMNERIN *de viribus medicis plantarum indigenarum* asseruit.

HYOSCIAMUS *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Dollkraut. *Anglis* Henbane. *Gallis* de la Hanebane.

HYOSCIAMI *foliis amplexicaulibus* radicem, herbam, & semina officinæ habent, & veterum, & recentiorum experimentis stupefacientia. De radicibus comestis tragicam admodum narrat historiam WEPFERUS,

RUS,

RUS, hydrophobiam lethalem vidit, BARRERE. A foliorum manipulo semis enemati incocto, iniecto, placidus vir furere, & delirare cœpit. ETTMULLER. A solo vapore temulenti facti, BOERHAAVE & amicus, dum emplastrum pararent. A feminibus comestis desipientiam MATTHIOLUS, vertiginem, deliria, somnum profundum STEDMANN. *Philosoph. Transact.* visus obfuscationem, memoriæ eclipsin L. B. van SWIETEN proprio experimento: præsentem memoriam cum convulsionibus, *Essays and observations before a Society in Edimburgh* Vol. II. observarunt. Tum ab hyosciami nigri semine in quatuor pueris, sitis, vertigo, obscuratio visus, delirium furiosum cum profundo somno, SLOANE *ibidem* T. III. A fumo feminum combustorum mentis alienatio cum furore, imo etiam ab effluviis feminum eadem mala *Ephem.* N. C. visa. Salus in vomitu. Tamen ex succo foliorum ad unciam integram cani dato, nulla perturbatio. *Cl. SPROEGEL* experimento XII.

USUS internus non cognita salutari dosi suspectus, nec etiam externus tutus. Seminum vapor indentem cariosum admissus, tum Actorum Hassnien-sium, tum aliorum testimonio noxius. Oleum pres-fum congeneribus efficacius, LUDOVICI, externo in-nocuum usu.

LOLIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
Graminum. *Germ.* Lulch. *Gallis* Lizanie.
Anglis Darnel. *Italis* Loglio.

LOLIUM *spica aristata*, temulentum cognomi-natum est, ob dolores capitis, & temulentiam, quæ causat. A lolio temulentia, & ulcera iam GALENO
Crantz M.M. T. III. E me-

memorantur. Somnum, temulentiam, vertiginem ab eo CAMERARIUS observavit. Lolium cerevisiam temulentiam reddit, LINNÆUS: hæc vis in pane, qui in annonæ caritate inde efficitur, perit, IDEM; non est venenata, IDEM.

LAUROCERASUS *Offic. PADUS Botanicorum.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Gallis* Laurier-cerise. *Anglis* Laurocerasus.

PADI foliis sempervirentibus, lanceolato-ovatis, aqua stillatitia per plurima experimenta lethalis, BROWNE LANGRISCH integro tractatu a *Course of experiments with the Lauro-cerasus in order to investigate its effects on animal bodies.* Similia etiam experimenta habet DU HAMEL. *Traité des arbres* T. I. Ex quibus omnibus concludere ambo Clarissimi Viri, semper in nervos venenum agere. Bolus, acetum, auxilium non sunt: in lacte salus *Philosoph. Transact.* Nro. 418. in quo gratissima & salubria incocta folia, L. B. VAN SWIETEN, etiam contra phthisin laudata, LINNÆUS.

NUX VOMICA *Offic. STRYCHNOS Botanicorum.* Classis Naturalis . . . *Germ.* Krähenaugen. *Gallis* Noix Vomique. *Anglis* Vomick Nuts.

STRYCHNOS foliis ovatis, caule inermi, fructus, certissimum animalibus, canibus, felibus, glyribus venenum, aliis ut & homini dicitur innoxium: tamen a granis quindecim interemptam puellam FR. HOFFMANNUS habet; etiam temulentiam, & vomitum

tum ab electuario de ovo, quo recipitur, SORBAIT. Sed iam ante hos deleterium observavit fructum MATTHIOLUS. Contra hydrophobiam aliqui laudant cum amygdalis amaris, sed dosim, & utendi modum non addunt.

OENANTHE *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Anglis* Hemlock-dropwort. *Gallis* Cigüe filipendule.

Etsi tota hæc familia suspecta sit, deleteria tamen maxime observata est œnanthe *foliis omnibus multistidis, obtusis, subæqualibus,* tum illa *cicutæ facie, succo viroso crocante distinguenda.* Solo gustu mors hominibus, BOERHAAVE, STALPART van der WIEL. Contrita calido die inter digitos folia, naribus supposita vertiginem inducunt, L. B. van SWIETEN. In acetariis affluentes vix evalere, LOBELIUS. Ex octo iuvenibus triginta annorum hanc edentibus, quinque cum motibus epilepticis mortui, alii misere affecti, vix servati sunt, *Transact. Philosoph.* Nro. 238. item numero 480. alia fata habentur: Eximius chalcographus EHRET, dum plantam in aere incideret, vertiginem passus, *Ibidem,* tum plures alios hac planta raptos, alios in summum discrimen deductos, BLAIRS *Miscellaneous observations London 1718.* in quo libro etiam aliarum plurimarum plantarum infamia dicitur: & recentissime ex triginta septem militibus, radice passis, unum solum desiderari vidit ROCHARD. *Journal de Medecine, Chirurgie &c.* Tom. IX. & X.

POMA AMORIS *Offic. Botanicorum* SOLANUM. *Classis Pauci-flam. Germ. Lieb-äpfel. Gallis Pommes d'amour. Anglis Love apples.*

SOLANUM *caule inermi, herbaceo, foliis pinnatis, incis, cum tota gente suspectum, Italis sale, pipere, oleo conditum editatur; comeditur etiam coctum, BAUHINUS, liberalius vero ingurgitatum periculo non vacat, IDEM. Aphoniam, apoplexiam, induxisse in observatis est. Nonnulli ad epiphoriam, erysipelas, ignem sacrum, externe laudant,*

SOLANUM *Offic. Botanicorum. Classis Pauci-flam. Germ. Nachtschatten. Gallis Morelle. Anglis Night-Schade.*

SOLANUM *foliis angulosis, undulatis, caule laevi, pro atriplice in cibum sumptum, venenatum edidit effectum, Comm. lit. Nor. Etiam a baccis gallinas periisse, & convulsos pueros fuisse, monet BOERHAAVE. Cæterum tamen externo usu mite, inflammationi, paronychiæ, erysipelati, cancro, cataplasmatibus forma admovetur; solano furioso interno usu præferendum, dosi prima grani unius in uncia una aquæ ferventis, post duas tres dies repetenda, & solum ad grana quinque, sex, augenda, GATAKER l. c. tunc illico desistendum, ni vel perspirationem, vel urinam, aut alvum medicamentum moveat: tali methodo hæmiplegia curata fuit, & quod urinam movet, etiam hydrops.*

VENENUM LAMASCENSE, & TICUNASCENSE. Coctione extractum ex plantis, ab incolis Americanis ad inficienda tela adhibetur. Ingeniosissimum mortalium, de la CONDAMINE, in itinere suo Americano primam huius mentionem fecit, dein experimenta satis periculosa instituit Cl. HERISSANT. Necat omnia quadrupedia, aves, carpiones, muscas; saluti saccharum, sal marinum, esse dicuntur: tamen saccharum sefellit in experimento *Transact. Philosoph.* Nro. 482. Sed esum animalium hoc veneno necatorum innocuum, de la CONDAMINE, L. B. VAN SWIETEN testantur.

